

ערב שב"ק מטות מסעי | תשע"ה | גליון 148

לקראת שבח

המוסף התורני
הפּלס

"ועשו לי... ושכנתי בתוכם"

איך להתאבל על החורבן, ומה אבדנו
בו • עיקר רצונו ית' להשרות שכינתו
בתחתונים, הדבר תלוי בנו, וכך
נזכה לבנין המקדש במהרה בימינו
• שיחת הגר"ש ברעווזה זצ"ל
עמודים 4-8

וכל נתיבותי שלום

לעורר ליבי לאהבתך

ניחוחי הוד מכבשן האש שבקע
מהיכלו של כ"ק האדמו"ר זצוק"ל
• תורה, עבודת המידות ועמידתו
האיתנה על משמר החינוך הטהור
וקדשי ישראל • שיחה עם נכדו
הרה"צ רבי מאיר ברזובסקי שליט"א

בנין, יצירה וחינוך

שיחה רוויית הוד היסטורי, במחיצתו
של הרה"ח הישיש רבי יחיאל
אהרן בוימיל שליט"א, ממקורביו
הגדולים ויד ימינו • ניחוחות עילאיים
מיסודות חינוכו העמוק והשורשי
של ה"נתיבות שלום" ופירותיו

תמונות ומסמכים, מכתבים וגנוזות
עמודים 10-16

כ"ק אדמו"ר מסלונים בעל "נתיבות שלום" זצוק"ל
חמש עשרה שנה להסתלקותו

תוקפם להלכה ולמעשה של 'תנאי כפול' ומשפטי התנאים הנלמדים מפרשתנו

מדור עיון הפרשה / עמ' 18-19

ט"ו שנים לפטירתו של ה"נתיבות שלום" זצוק"ל

לעורר ליבי לאהבתך

ניחוחי הוד מכבשן האש שבקע מהיכלו של כ"ק האדמו"ר בעל הנתיבות שלום מסלונים זצוק"ל • על התורה ועל העבודה, על עבודת המידות ועל עמידתו האיתנה על משמור החינוך הטהור וקדשי ישראל • שיחה מיוחדת, מאלפת ומרתקת עם נכדו הרה"צ רבי מאיר ברזובסקי שליט"א, משגיח ישיבת סלונים בביתר

הרב יוסף אליעזרוב

ולרומם אותם לפסגות גבוהות. הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א שואל על דרשת חז"ל שאם הרב דומה למלאך ד' צ-בקות יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, וכי אם הרב אינו מלאך אין הוא כדאי ללמוד ממנו? וביאר שעל המלאכים כתוב "ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלו", מלאך הוא עומד, וגם הרב"ה צריך להיות עומד ולא להתגדל על חשבון התלמידים, ורק מרבי כזה צריך לבקש וללמוד תורה.

וזה היה סוד ההצלחה שלו, כי כל תלמיד הרגיש שהצלחתו והתעלותו האישית בתורה ויראת שמים, רק היא שעומדת כל העת לנגד ראש הישיבה הרבי זצ"ל, לא ראו עליו שום מטרה אחרת, לא מטרה של כבוד ולא של שום דבר אחר, וכך הוא באמת הצליח להגיע לכל אחד ואחד, ולהעלותם גבוה מעל גבוה.

בביתו לא היה אוכל, הילדים היו רחוקים ממנו ושהו בטבריה, הוא הקים את הישיבה בתקופה שהאצ"ל וההגנה לפתו בחורים ומשכו אותם אליהם, והוא כקברניט הספינה הק' של לכוביץ-קוברין-סלונים, ניווט את הדור הצעיר, והשריש בקרבם את הענינים שקיבל מרבו המובהק, אליו היה קשור בלב ונפש, כ"ק האדמו"ר הבית אברהם מסלונים זצוק"ל, את הכיסופים לשבת קודש ואת יסודות האמונה, וזה בעצם מה שאמר לי אבי מורי כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהוא

שנתיים היתה לו משרה מסודרת, וגם היו לו ילדים להאכיל, מניין אפוא שאב את הכוחות האדירים הללו? תשובתו של אדמו"ר שליט"א היא בעצם תמצית מהותו של הסבא הרבי זצ"ל: הוא מעולם לא חשב על עצמו, המושג של "אני" לא תפס אצלו, דבר אחד בלבד העסיק אותו, מה השי"ת רוצה ממנו, ומה מוטל עליו לעשות, וממילא המשרה והכסף והכבוד לא דיברו אליו. זה היה סוד הצלחתו, ולכן הוא הצליח לדבר לכל אחד, ולהגיע לכל אחד מתלמידיו

ישיבה בת"א, (מאוחר יותר מילא את מקומו מרן הגר"ד פוברסקי זצוק"ל), ובכל זאת בחודש חשון של שנת תש"ב הוא עזב את זה. הוא הסתובב אז נסער לגמרי, הוא הרגיש שקורה משהו באירופה, ואמר שאם אני לא יכול להציל את הגופים, לפחות אוכל להציל את הנשמות, והחליט להקים את ישיבת סלונים בירושלים, לשם ושארית.

אנשים הסתכלו עליו כמדומיין, לא האמינו שאפשר לקומם מחדש את בית סלונים, מלבד העובדה שכבר

לקראת הארצי"ט הט"ו של כ"ק האדמו"ר בעל הנתיבות שלום מסלונים זצוק"ל, זכינו לשיחה מרתקת במיוחד, אודות אישיותו הגדולה ופעליו הרבים לתורה ועבודת השי"ת, עם נכדו חביבו הרה"צ רבי מאיר ברזובסקי שליט"א, בנו של כ"ק אדמו"ר מסלונים שליט"א.

"תלמידי שטיפחתי וריביתי"

שאלתי פעם את אדמו"ר שליט"א - פותח איש שיחנו - על מידת ייחודיותו של אביו-הרבי זצ"ל; איך הוא הצליח בשנות הזעם והכאב לשכוח מכל הצער והיגון שאפף אז את בית ישראל, וכן לשכוח מצרותיו האישיות ואובדן רבו ומשפחתו, אביו ואמו, אחיו ואחיותיו, וכל בני החבורה הקדושה שבכרנוביץ הי"ד, ובתוך המצב הקשה הזה להקים ולייסד את ישיבת סלונים בארה"ק, ולהצמיח בתוכה כל כך הרבה תלמידי חכמים גדולים, והישיבה אז לא היתה גדולה כמו היום, היא מנתה לא יותר ממאה בחורים בבת אחת, ולמרות זאת בלטו תלמידיה בקומתם הרוחנית. אז במה היתה הייחודיות שלו? ואיך הוא הצליח להעמיד תלמידים ולרומם אותם כל כך גבוה?

וצריך להבין, מוסיף רבי מאיר, הפלא הוא הרבה יותר גדול, כי בחסדי השי"ת היתה לו אז משרה מסודרת ומכובדת, הוא היה איש מוצלח וכשרוני וחכם, ושימש כראש

פשוט היה עסוק בלבנות ולא בשום דבר אחר.

הוא היה אדם מיוסר גופנית, בשנת תשי"ג הוא היה מאושפז בביה"ח משך שנה שלמה בגין מחלה קשה, הרופאים אמרו אז לאאמור"ר שליט"א שאין לו גוף, ומה שעובד אצלו זה רק הרוח, הגוף שלו היה גמור. וציין אבי מורי שליט"א שגם אז הוא החדיר בקרב השוהים עמו, רוח של התלהבות בתורה וירא"ש. זכורני שכשישנתי עמו בטלסטון ראיתי שאפילו את הדבר הבסיסי שיש לכל אחד, שזה הנשימה, לא היה לו, הוא פשוט לא יכל לנשום, היו לו ייסורים נוראים, וכל הזמן הוא התחזק ועבד והתמסר לתלמידיו, כי ה"אני" לא היה קיים.

הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א סיפר בערגה ובהתרגשות שבהיותו תלמיד הישיבה בסלונים, נתקף פעם בחולי, ונעדר לתקופה מהישיבה, ראש הישיבה זצ"ל הגיע מדי פעם לבקרו, וכשראה את העניות הנוראה ששררה אז בבית הוריו של הרי"מ, הוא היה מביא עמו כסף וכדור לתמוך בהם ולהחיות את נפשו.

היה יהודי בירושלים בשם רבי גמליאל בטלמן זצ"ל, הוא למד בסלונים, אבל את התפילות היה מתפלל במקום אחר, הנהלת הישיבה לא ראתה זאת בעין יפה ושלחהו לראש הישיבה לקבל עונש על כך, אמר לו הסבא, בשביל להעניש אותך אני צריך להכיר אותך, אז קודם נקבע שתבוא אלי פעם בשבוע, וכך אוכל להעניש אותך... זה מה שכתוב בפייט של רבי יהודה הלוי "בך נקשרו נפשות חבריך", הוא פשוט קשר את הגופים אליו.

על מסירות נפשו הגדולה לתלמידיו ולהקמת הישיבה, הוא כותב בעצמו בצוואתו במשפט קצר וממצה: "תלמידי שטיפחתי וריביתי ומסרתי נפשי להצלחתם".

עין צופיה למרחוק

מנחם הגרי"ז מבריסק זיע"א שאל פעם את הסופר רבי משה שינפלד זצ"ל, איך הוא מצליח במאמרו לכוון לדעת תורה, אמר לו רמ"ש שהוא יוצא לרחוב ושומע מה אומרים הבעלי בתים, והוא כותב הפוך מהם. יש להוסיף את הביאור שבדבריו אלו, שביום חם אנו נמשכים לכוס קר, וביום קר אנו נמשכים לכוס חם, כל אחד נמשך לאני שלו, וזה משפיע עליו ועל דעותיו, אבל תלמידי חכמים שכל כולם תורה ועבודה, הדעה שלהם היא סולת נקיה ומרוממת, בלי שום נגיעות ובלי שום "אני", אלא

הסתר, אני אומר להם שהקב"ה אוהב אתכם, בנים אתם לה' אלקיכם, וזה פותח את ליבותיהם והם חוזרים בתשובה.

על דרך זו היה הרבי הנתיבות שלום זצ"ל מביא מהרה"ק בעל היסוד העבודה מסלונים זיע"א, שהיה דורש את הפסוק "מוסר ד' בני אל תמאס": מוסר ה', המוסר הכי טוב, זה בני, אתה בן שלי, ולכן אל תמאס. הרבי זצ"ל יישם את האימרה הזאת בהעמדת תלמידיו, והצליח להרים את כולם מכל השטויות הסובבים את הבן אדם, תמיד היה מדבר על כך שאנחנו בני המלך, ואי אפשר לבזות אותו, וצריך להתנהג בהתאם, ובמחיצתו הרגישו תמיד רוממות (עזהרקי"ט) מיוחדת.

היה לו כח מבהיל להפוך אנשים, פעם אמר משהו שהדרך של סלונים אינה מתאימה לו, שאלוהו אם כן למה הוא אינו עוזב, והשיב שהוא חייב את מכבסת הדמעות של ערב יום כיפור, ואת ההתעוררות מהשמחה של פורים, שהרבי הנתיבות שלום זצ"ל החדיר ללבבות.

תמיד היה אומר שצריך לשאוף למקסימום, הוא דרש מכל אחד שיהיה למעלה, אמנם יש זמן שבו נופלים, אבל מיד אחר כך צריך לעלות חזרה, ולא עוצרים באמצע.

בסוף ימיו הוא שכב במיטתו חלוש ומיוסר, משהו בא אליו לבקש עצה, הרבי זצ"ל העניק לו עצה טובה ועודדו. מרוב התלהבות על החיזוק שקיבל, העז הלה ואמר לרבי שחבל שאין לך רב'ה לקבל ממנו עצה, הוא

הוא היה נגד פשרות מכל סוג שהוא, פעם ביקשו מאחד מתלמידיו שיבוא רק ליום אחד לרבנות הצבאית וכך יגמור עם ענין הגיוס, אמר לו הרב'ה, בשום פנים ואופן לא, תתרחק מהם, תשמור מרחק. אח"כ התברר שמישהו כן הלך ונתפס אליהם

אילן, היו שציידו להיתר, והוא אמר להם, אם עכשיו נתיר להם להיכנס לשם אפילו רק למבחנים, כבר לא נוכל למנוע מהם ללמוד שם. כשימשהו פתח מכון למלמדי תשב"ר, הוא התנגד ואמר שיבוא יום ויחייבו כל מלמד ללכת לשם, והרי אנחנו מחנכים לנשמה, ושם אין את הנשמה. היום רואים בחוש כמה הוא צדק לפני עשרות שנים.

בני אל תמאס

כתוב ביסוד העבודה על האמור בפרקי אבות: "הוא היה אומר", שהכוונה שאותו תנא היה אומר מתוך מהותו שלו, וכמו שכתוב כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. הסבא הרבי זצ"ל היה לו רק את תלמידיו ואת האהבה לתלמידיו, ואת כל מה שהחדיר בליבותיהם היה בבחינת "הוא היה אומר", וכך הצליח לרומם את כל סובביו.

הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א דרש פעם בעיירה אחת, וכל הנוכחים געו בבכי מהדרשה שלו, הרב המקומי התפעל מאוד ושאל אותו איך הוא מצליח לעוררם כל כך, הרי אני תמיד מספר על הגיהנום וכו' ולא מצליח, אמר לו רבי זושא, היום זה דור של

בלתי להשם לבדו. הסבא הנתיבות שלום זצ"ל היה כל כולו סולת נקיה של דעת תורה מזוככת. עם מנחם הגרי"א קוטלר זצוק"ל היה לרבי זצ"ל קשר חזק ואמין, וכשהקים הגרי"א זצ"ל את ה"חינוך העצמאי", הוא אמר לו שבלעדיו הוא לא עושה כלום, והוא באמת היה כל ימיו שותף פעיל להנהגת החינוך העצמאי בארץ הקודש.

היתה פעם אסיפה של מועצת גדולי התורה בענין מוסד חינוכי מסוים בירושלים, אם להתיר להם לקחת תקציבים מהמדינה, הוא יצא למרפסת עם מנחם הרב שך ואמר לו, הרי יש לנו החלטה עקרונית שבירושלים לא הולכים נגד העדה החרדית, וחזק מזה, הרי יבוא יום ויצטרכו להפסיק לקחת תקציבים מהמדינה, ומי שיש לו גדול עומד על גביו יוכלו להגיד לו מתי להפסיק לקחת, אבל המוסד ההוא אין לו גדול עומד על גביו, ולכן אסור להם לקחת תקציבים. מנחם הרב שך נהנה מאוד מהמקורות שלו, וקיבל את דבריו, וכך באמת הוחלט שם.

לפני עשרים שנה היתה תכנית של השתלמויות, שאת כל שלבי הלימודים עשו במסגרת חרדית, ורק את המבחנים רצו לעשות באוני' בר

התרומם בשארית כוחותיו, והראה לו על התמונה של רבו כ"ק הבית אברהם מסלונים זיע"א, ואמר לו: למה אתה אומר כך? כל דבר שאני עושה, אני חושב מה הוא היה אומר ומה הוא היה עושה.

היה מרגלא בפומיה שהרה"ק ר"מ מקוברין זיע"א אמר על אחד מתלמידיו שכבר עשרים וחמש שנים לא שתה כוס מים בלי להתייעץ עמו, כי בכל דבר חשב והתבונן אותו תלמיד מה הרב"ה היה אומר על כך...

הרבצת תורה

הרב"ה שלו בלימוד היה הגאון רבי משה מידנר זצ"ל (נכדו של היסוד העבודה מסלונים ומראשי החבורה בברנוביץ') שהיה אצל מרן הגר"ח מבריסק זיע"א. מספרים שפעם הרצה לפניו א' מגדולי ישראל שטיקל תורה בענין מסוים, אך רבי משה סירב לקבל את הדברים, באומרו שעדיין אין הדברים בהירים כל כך בכדי להתיר בהם עגונה... תלמידו הנתיבות שלום זצ"ל העביר את הבהירות הזאת לתלמידיו, וכולם באמת הרגישו בהירות מיוחדת בכל סוגיא שלימד. לאחרונה הדפיסו שיעורי נתיבות שלום על הש"ס, ואפשר לראות בהם את הייחודיות שלו בדרך הלימוד.

אחד מגאוני ירושלים שליט"א למד פעם אצלו, ואח"כ עבר ללמוד אצל מישוהו אחר, שאלוהו מה ההבדל, וענה שבסלונים אצל ראש הישיבה,

הרופאים אמרו אז לאאמו"ר שליט"א שאין לו גוף, ומה שעובד אצלו זה רק הרוח, הגוף שלו היה גמור. וציין אבי מורי שליט"א שגם אז הוא החדיר בקרב השוהים עמו, רוח של התלהבות בתורה וירא"ש. זכורני שכשישנתי עמו בטלזסטון ראיתי שאפילו את הדבר הבסיסי שיש לכל אחד, שזה הנשימה, לא היה לו, הוא פשוט לא יכל לנשום, היו לו ייסורים נוראים, וכל הזמן הוא התחזק ועבד והתמסר לתלמידיו, כי ה"אני" לא היה קיים

רק כקנה, ומצד שני היה קשה כארז, הוא לא עשה הנחות לאף אחד ולשום דבר, הוא היה נגד פשרות מכל סוג שהוא, פעם ביקשו מא' מתלמידיו שיבוא רק ליום אחד לרבנות הצבאית וכך יגמור עם ענין הגיוס, אמר לו הרב"ה, בשום פנים ואופן לא, תתרחק מהם, תשמור מרחק. אח"כ התברר שמישהו כן הלך ונתפס אליהם. הוא היה אומר שחולצה מלוכלכת שנפגשת עם חולצה אחרת, גם החולצה השניה מתלכלכת, וחייבים להתרחק מהם מאוד.

יש ספר "מכתבי קודש" שי"ל בשנת תשע"ד, יש שם מכתבים מאלפים שהוא כתב בכל עניני החיים, מהמכתבים ניתן ללמוד ולהבין על משנתו הסדורה לכל מצב ולכל דבר וענין. איש שיחנו מצביע על מכתב חריף שכותב הרבי הנתיבות שלום זצ"ל בענין ההשתלמויות וההשכלה לנשים (ראה מסגרת).

אגב, מוסיף רבי מאיר שליט"א, היה לו תלמיד שישב בכלא בגין עמידתו על משמר קדשי ישראל, יש

הקושיא היתה מאירת עיניים, וגם התירוק היה מאיר בכפליים עם בהירות איתנה.

הוא לקח את ימי השוכבי"ם, ומימים של צומות ותעניות שאינם שווים לכל נפש, הוא הפך את זה לימי התעלות בתורה, בזכותו נהיה נפוץ מאוד דברי זקנו בעל היסוד העבודה זיע"א שמי שלומד חמש שעות ברציפות זה כמו לצום, והיום זה נהוג בסלונים ובעוד הרבה חסידויות, הוא פשוט הפך את שוכבי"ם ללימוד התורה.

כאן מציין איש שיחנו עובדה מעניינת: כשהחל הנתיבות שלום מסלונים להנהיג את עדתו אחרי פטירת חותנו האדמו"ר בעל ברכת אברהם זצ"ל, פנה אליו מרן הגרא"מ שך זצוק"ל בבקשה שימשיך למסור שיעורים, הסבא זצ"ל נענה לבקשתו והמשיך שנה שלמה במסירת השיעורים.

על משמר הדת

הסבא הרבי זצ"ל היה מצד אחד

בספר הזה שלושה מכתבים מדהימים שהוא כותב לו מה ואיך להתנהג בכלא, בתוך הדברים הוא מציע לו שילמד שבע דפי גמרא ביום, כך יסיים את הש"ס תוך שנה אחת, והיצר הרע ודאי לא יניח לזה וממילא הוא ישוחרר... ואכן כך היה.

כולם מדברים היום על פרנסה, והוא הרי היה אחראי על ציבור שצריך להתפרנס, וזה היה מהלך שהחדיר לכולם שהכל מאתו יתברך, שהוא הזן ומפרנס לכל. גם ההשתדלות שעושים צריכה להיות רק משהו מינימלי ותו לא, וכמו שאדם לא ילך לעבוד במקום אם יידע שיש שם חומרים מסרטנים, כך לא הולכים לעבוד במקום עם סכנות רוחניות רח"ל.

פעם אמר לו מישוהו מהמזרחי שזה מחיר הפתיחות שיש נפילות, הוא ענה לו בשאלה, אם היו יוצאים חולי נפש גם היית אומר שזה מחיר הפתיחות? כך הוא חינך ולימד שזה אותו דבר, ושצריכים להיות עם אמונה וביטחון שהשי"ת זן ומפרנס לכולם. פשוט לא היה אצלו את המושג שהפרנסה מקדשת את האמצעים.

בספר המכתבים מופיע גם מכתב בענין הגיוס, בו כותב הרבי הנתיבות שלום זצ"ל בשנת תש"ח (מכתב רצ): "אבא! אין לנו חלק ונחלה במדינה יהודית שאין לה רח"ל קשר וזיק ל'ד' ותורתו". בהמשך הדברים מסביר שם הרבי זצ"ל שמכיון שבצבא צריך לקבל את מרותם של המפקדים וכדו', הרי שאין מקום לדון בזה כלל וכלל. בימי הקמת המדינה הציונית היו מגדולי ישראל שרצו אז להתיר לבחורי הישיבות ללכת לביצורים, הוא התנגד בכל תוקף. היו אז כאלו שהלכו ואחד מהם נהרג מההפגזות, אחד מגדולי ישראל אמר לו אז שזה היה סימן משמים שהוא צודק.

בכלל, מציין איש שיחנו, רבותינו הקדושים מסלונים היו תמיד קשורים להנהגת הכלל, הרה"ק הדברי שמואל מסלונים זיע"א הקים את אגודת ישראל, מתוך רעיון של 'אז נדברו יראי ד' ובמטרה לאחד את כל בית ישראל תחת דגל אחד של שמירת התורה, אבל תמיד זה היה מתוך עיקרון שזה לא יהיה על חשבון של התפשרות חלילה על קדשי ישראל.

בריפוי הנפשות

היה לוגם כוח עצום של ריפוי הנפש שנבע מאמונתו האיתנה ומבטחונו בהשי"ת. בשנת תרח"ץ נהרג בפרעות הערבים שבטבריה גיסו רבי מתתיהו

הרבי הנתיבות שלום זצ"ל הקריב את החיים שלו על מידות, היו לו דברים נשגבים והנהגות נשגבות אישיות בהרבה ענינים, אך תמיד אמר שמידות זה מעל הכל, וחלילה לגרום או לעשות צער למישהו.

בימים בהם עמד בראשות הישיבה, היה מישוהו שרף אותו ברדיפות נוראות, הגיעה אליו משלחת שכבר דיברו עם חותנו האדמו"ר הברכת אברהם זצ"ל להרחיק אותו מסלונים, נכנסו אליו וסיפרו לו על כך, אך הוא נעמד מלוא קומתו ואמר להם בעוז: אני הקרבתי את כל החיים שלי למען סלונים, אבל את המידות שלי אני לא מקריב...

בתקופה מסוימת נוצר דין ודברים בענין מסויים, והיה אפשר לסדר את הענין בדין תורה, ומקורביו הפצירו בו שכך יעשה, אך הוא סירב בתוקף, והיה חוזר ואומר שהוא אינו מוכן להקריב את מידותיו.

לסיום, אומר איש שיחנו, אפשר לדבר שעות על הכוח שלו לעורר ליבי לאהבתך, ולתת באנשים תקוה נגד היצר הרע, הוא לקח אנשים פשוטים והפך אותם לגדולים וחכמים, לא ע"י שקיב את התורה אליהם, אלא בכך שקיב אותם לתורה ולמצוותיה.

לפני עשרים שנה היתה תכנית של השתלמויות, שאת כל שלבי הלימודים עשו במסגרת חרדית, ורק את המבחנים רצו לעשות באוני' בר אילן, היו שציידו להיתר, והוא אמר להם, אם עכשיו נתיר להם להיכנס לשם אפילו רק למבחנים, כבר לא נוכל למנוע מהם ללמוד שם

ודיבוק שיש לכם בהקב"ה, הרבי זצ"ל שמח שמחה גדולה כשראה שכיוון לדברי הצ"ח, והוא מביא את הדברים האלו בהקדמת החלק השני של הנתיבות שלום.

שלום הקים יחד עם מרן הגרא"מ שך את ישיבת אופקים, היה שם ראש מועצה ממפא"י וכל יום היו צרות ממנו, אמר להם הרב"ה: לכו אליו ותגידו לו שהוא מנשיאי הישיבה... אמרו לו את זה, והלה מיד נרגע וחדל מהצקותיו.

הי"ד (בנו של חמיו הברכת אברהם זצ"ל), הרבי זצ"ל רצה אז לנסוע למירון בל"ג בעומר, אך בגלל הפרעות כמעט ולא נסעו, מלבד אוטובוס אחד מצפת ואוטובוס אחד מטבריה, הוא הצטרף אליהם והאריך בתפילתו בציון הרשב"י עד שהאוטובוס מטבריה נסע בלעדיו. המקום היה אז שומם בלי תאורה, בסמוך לציון היה כפר ערבי של רוצחים, וחיות רעות וטורפות שרצו שם בכל פינה. אימה גדולה תקפה אותו, עד שחשב לעצמו, כמה אבא שלי היה משלם להיות בא"י גם במצב הזה, זה הרגיע אותו, וישן שם באמצע היער, ובבוקר חזר לטבריה עם אוטובוס של ערבי...

פעם היתה נסיעה למירון, ונוצר איזה 'בלגן' בגלל בעיה שהתעוררה, הוא שאל מה קורה, סיפרו לו את הבעיה, ושאל מה הפתרון, כשאמרו לו שאין פתרון, הוא אמר מיד, אם כך הרי שאין בעיה בכלל, אם אין פתרון זה לא בעיה! הוא פשוט היה איש מופת של קיום הידיעה של מה חובת האדם בעולמו.

בטלסטון היה פעם צעיר בן גרים, שאביו ואמו הפנו עורף לדת היהודית רח"ל, והלה נשאר בודד בעולמו ללא קרוב וללא מכר וגואל. מישוהו הביא אותו לרבי זצ"ל בעת שהותו בטלסטון, הוא החזיק בידו ואמר לו בנעימות ובהתרגשות: "כי אבי ואמי עזבוני וד' יאספני...", לימים סיפר אותו אחד שזה מה שחזק אותו ונתן לו כח להמשיך.

איש שיחנו נזכר בעובדה מפעימה נוספת. לאחר השואה הנוראה הגיע לא"י חסיד סלונים, מפליטי המלחמה, שנותר בודד מכל משפחתו הי"ד שעלו על המוקד, הוא היה שבור ורצון ומיאן להתנחם, בליל הסדר של שנת תש"י הוא התארח אצל הנתיבות שלום, היו אלו ימי ה'צנע', בהם כל דבר מאכל היה יקר המציאות, באמצע עריכת ליל הסדר ביקשה ביתו הקטנה של הרבי להדגים את יציאת אבותינו ממצרים, ומשכה את המפה מעל השולחן, הכל נפל ונשבר וכמעט כל האוכל שעל השולחן הלך לאיבוד, הרבי זצ"ל לא איבד אפילו לרגע משלוות רוחו, ומה שהעסיק אותו זה אך ורק להרגיע את הילדה המבוהלת ממה שאירע. אותו פליט סיפר שבראותו את שלוותו המופלגת ואת כוחות נפשו של הרבי זצ"ל, הוא קיבל כוחות מחודשים להתחיל הכל מן ההתחלה, וזכה להקים מחדש את ביתו.

הוא גם היה חכימא דיהודאי, והיה חכם במיוחד להבין את נפש האדם ואת צרכיו. סיפר לי הגאון רבי יוסף גולדננטל, שבזמנו כשהרבי הנתיבות

הדברים אסורים לא פחות מבשר נבילה וטריפה

בזמננו ענין הוראה לנשים לאלו שיש להם הכשרון המיוחד לזה, טובה היא מכמה בחינות לענייני הכלל, שזאת היא הדרך להרים את דור העתיד. בו בזמן שהחינוך החילוני פשט את הרגל ומוציא פרי ביאושים, הרי החינוך התורני הטהור שפותחים ענייני וליבו של החניך שיציץ בעולם שכולו טהור וקדוש, אין דבר שימשיך לבבו, ורק עי"ז ימאס בכל ענייני השחתה של הרחוב המקולקל, ומקום הניחו מן השמים להצליח ליהדות החרדית, אך ורק ע"י חינוך טהור ונקי.

משא"כ ענין ההשכלה, שהצליח מעשה שטן לערב את הענין המקודש של הוראה עם ענין ההשכלה, שזה האויב מספר אחד שיש לנו בדור הזה, והוא מצא את מקום התורפה להיאחז בו, להחדיר את תחום ההשכלה בתחום שלנו, וכשרות וטובות נסחבות עם הזרם הזה, שאחריתם מי ישורנה, וכמו שאחז"ל שאני מינות דמשכא, כמ"כ גם השכלה אין דבר המושך כמו זה, והוא כענין עץ הדעת שנחמד העץ להשכיל ותאוה הוא לעינים.

הנימוקים להתנגדותי הנמרצה להשכלה, יש לי בזה נימוקים גלויים ונסתרים. והגלויים הם: א. יש בעיית הספרים האסורים שאין מנוס מהם כל כמה שההשכלה יותר גבוהה, וכן בנוגע למורים, וגם עצם הדברים שמחברי הספרים הם כופרים, זה מכניס באדם כפירה והיא מחלה מדבקת, והדברים אסורים לא פחות מבשר נבילה וטריפה. ב. האשה היהודית מצד עצמותה וטבעיותה יש בה כח משיכה לקראת הטוב והטהור, המקוריות שלה ומצפונה תובעת הימנה לרצות חיים ורוחניים, וההשכלה - למי שמבין את פנימיות הדברים - היא תחליף מלאכותי לסיפוק הנפש ותחליף להטוב והטהור.

(נתיבות שלום - מכתבי קודש מכתב רמ"א)

ספר נתיבות שלום

זה דבר פלא שאינו מצוי בתקופתנו איך שספרו התפשט כל כך בכל העולם, ממש בבחינת ישמעו רחוקים ויבואו ויתנו לך כתר מלוכה, וזה לא ספר שנותן הנחות, הוא דורש הרבה מכל אחד ובכל מצב, אבל הוא נותן שם כזו קרבת אלוקים, והוא גם מכניס ומחדיר במיוחד את ענין השבת והמועדים וכל המצוות, וזה מה שגרם להתפשטות העצומה והנדירה של הספר.

היתה לו מטרה חשובה בחיבור ספרו, הוא רצה להאיר את תורת החסידות ואת תורת הבעש"ט שהיא חיה וקיימת, ושהתורה והמצוות כל מטרתם להביא לדבקות בבורא העולם, עד שהמושג של "או חברותא או מיתותא", הכוונה להתחברות ודבקות בהש"ת. בהקדמת החלק הראשון הוא מאריך בזה, ואחד שאל אותו פעם למקור הדברים, עד שמצא בצל"ח בברכות דף כ"ח ע"ב שמאריך ביסוד זה, וכותב כך על מאמר התנא "הזהרו בכבוד חבריכם", דהיינו שכל מה שתזהרו, יהיה לכבוד חיבור

וכל נתיבותי שלום

בנין, יצירה וחינוך

שיחה רוויית הוד היסטורי, במחיצתו של הרה"ח הישיש רבי יחיאל אהרן בוימיל שליט"א, ממקורביו הגדולים של כ"ק האדמו"ר מסלונים בעל הנתיבות שלום זיע"א, יד ימינו בהקמת מכון 'אמונה ודעת' להו"ל ספרי אדמו"ר לעכוויטש קוברין וסלונים, וספרי 'נתיבות שלום' שקנו להם שם בעולם היהודי כולו, ומי שזכה לשמש כבעל קורא קבוע וש"צ בר"ה ויו"ה דפגרא במניינו למעלה מיובל שנים • ניחוחות עילאיים מיסודות חינוכו העמוק והשורשי של ה'נתיבות שלום', אשר פירותיו עוד צומחים ומצמיחים לתפארת בית ישראל

י. שכתור

לארה"ק, מה שהתברר לאחמ"כ כהשגחה פרטית מיוחדת להצילו מגיא צלמוות, ולמענם של חסידי סלונים שנשארו כצאן ללא רועה. מתי הוקמה ע"י הרבי זצ"ל ישיבת 'בית אברהם'?

בשנת התש"ב, בהגיע טיפין טיפין ידיעות מסמרות שיער על גורלם של אחב"י במדינות אירופה וליטא, וגורלם של חסידי סלונים אשר הובלו להורג בברנוביץ' ובראשם כ"ק אדמו"ר מהרשד"י זיע"א הי"ד המכונה ה'יונגער רעבע', אשר סירב לנטוש את צאן מרעיתו לבדם, ולמרות כל השתדלויות שהפעילו העסקנים, נשאר עם קהילתו הק' בעמק הבכא ונעקד"ה יחד עמם, [בירושלים אז התגורר משב"ק אדמו"ר סלונים הרה"ח ר' ישראל זלמן שעלובסקי ז"ל, אשר שיכל בשואה למעלה משישים צאצאים הי"ד ולא נשאר לו לפליטה כי אם נכד אחד הרה"ח ר' אלי קוויאל ז"ל], ועם הגיעה השמועה המרה לארה"ק נערך כינוס גדול של חסידי סלונים בעיה"ק ירושת"ו, ולשם הגיעו חסידי סלונים מכל הארץ מת"א, וטבריא.

וזכורני שאז נשא דברים הרה"ח המפורסם רא"י לוריא זצ"ל בעל ה'עבודת פנים' וקרא שם בקול בוכים את דברי המשנה (ב"מ פ"ה מ"ט) אומר לו הלוניני עד שיבוא בני או עד שאמצא מפתח, בהמשילו למצב העגום בו החסידים קבלו ע"ע את הנהגתו של 'בני' ה"ה כ"ק אדמו"ר מוהרשד"י הי"ד, עד שאמצא 'מפתח' פתח לרוחניותם להמשיך את עבודת הקודש של אביו הק' בעל הבית

הברכת אברהם זיע"א את השידוך הרבה בשבחים אודות המדובר באמרו שזה תלמידו הקרוב ביותר), ובזמן שהותו הארוכה בטבריא התאכסן ואף ערך את שולחנותיו בביתו נאווה קודש, ואכן השדוך יצא לפועל, ולשם כך עלה הרבי זצ"ל בשנת התרצ"ה

בפני תלמידו האהוב והקרוב ללכו ה"ה כ"ק הרבי זצ"ל לשידוך את בתו של רבי אברהם ויינברג זצ"ל מטבריא לימים כ"ק אדמו"ר הברכת אברהם זיע"א שהיה מאנשי סודו ונאמן ביתו, וממקורביו הגדולים ביותר, (בעת שהבית אברהם זיע"א הציע בפני

מ תי התחיל הקשר של משפחתכם עם חסידות 'סלונים' המפוארה? סבי זקני הרה"ח ר' אברהם בוימיל עלה לארה"ק מגאליצא והתיישב בצפת, שם שלח את בנו הצעיר ה"ה זקני הרה"ח הנודע רבי לייב הערש בוימיל ז"ל לשיבתו של הגאון הרידב"ז זצ"ל, וכשהגיע לפרקו בא בברית האירוסין עם משפחת חרז הטבריינית. עלה לשאול את פיו של רבו הגדול היכן להתגורר אחרי החתונה, נענה לו הרידב"ז זצ"ל ואמר כך: באמת דעתי לא נוחה מלהיות 'חסיד' כלל, אבל אם חשקה בזה נפשך, אזי יש בטבריה קבוצה של חסידי סלונים שעבודתם ויר"ש שלהם מצאו מאוד חן בעיניי, ובם תוכל לדבוק.

ואכן קבע שם זקני את מקומו, בצלם של זקני חסידי סלונים דאז, והתקרב מאוד לאריות שבחבורה, שחרף גילו הצעיר נשאו לו פנים וקירבוהו מאוד, והתקשר בעבודות אהבה לאדמו"ר הדברי שמואל מסלונים זיע"א, ואף נסע כמה פעמים ע"מ להסתופף בצל הקודש. כמו"כ היה פעיל מאוד בתחומי האידישקייט בעיר טבריא וניהל ביד רמה את ישיבת 'אור תורה' על ציונו של רמבע"ן, ואף את המוסד לבנות 'בית יעקב' עד לימו האחרון.

באיזה ש"ב עלה הנתיבות שלום זצ"ל לטבריא מברנוביץ'?

כ"ק אדמו"ר בעל הבית אברהם זיע"א ביקר בארה"ק פעמיים, הביקור הראשון בתרפ"ט והביקור השני בתרצ"ג, וכשחזר לברנוביץ' הציע

אברהם זיע"א ולעבוד את השי"ת, ובשמעם דברים חוצבים אלו געה כל הקהל בבכייה עצומה.

אמנם כ"ק הרבי זצ"ל לא נתן לעצמו לשקוע בשבר הגדול, כמו רבים מאנ"ש דחסידי סלונים שהרגישו שנסתם הגולל ח"ו, ונשארו ללא מנהיג ורועה, וטבע אז משפט מפורסם "אם אין בידינו להציל את הגופים לפחות נציל את רוחה הכביר של סלונים", והיה תפוס במחשבותיו כיצד ניתן לבנות מחדש ולשקם את חסידות 'סלונים' המפוארת מתוך שרידי האפר והאודים העשנים, ולשם כך החליט עוד באותה שנה בהחלטה נחושה על הקמת הישיבה"ק ששם יחנכו ללמוד תורה בעיון כדרכם של ישיבות ליטא, ומאידך לעבוד את השי"ת בדרך החסידות לאורם של רבותה"ק מסלונים קוברין ולעכוויטש, [נאת למרות שהוא עצמו כבר כיהן כראש ישיבה, בישיבה חשוכה בת"א], וכמו שסיפר לי בעצמו הרבי זצ"ל בכמה הזדמנויות, שבתקופה ההיא כאמור התגורר בת"א והיה הולך רבות לשפת הים שם היה יושב שעות ארוכות מול גלי הים הסוערים תפוס בשרעפיו וטווה במחשבתו את צורתה העתידית של הישיבה"ק וחסידות סלונים, בבחינת 'פאר תחת אפר'.

מי היתה הקבוצה הראשונה בישיבה?

בראשית ימי הקמת הישיבה רוב מגיינם של חסידי סלונים דאו התגוררו בעיה"ק טבריא, ושם היישוב התנהל במתכונתו של היישוב הישן.

זכורני אפיוזודה מעניינת מהימים ההם, בטבריא דאו נשבה רוח קנאות גדולה, ואנשי המזרחי ניסו בכל מיני דרכים לתקוע יתד בעיר, עד שעלתה בידם לפתוח לעצמם 'בית ספר' משלהם, באותה תקופה הגיע אחד מאנשי המזרחי לבית הכנסת "רייסיץ" דחסידי סלונים, להתפלל שחרית, תומ"י ניגש אליו אחד מחשובי האברכים וצוה עליו לעזוב את ביהמ"ד לאלתר עם טליתו ותפיליו, ואכן הנ"ל עזב כבושת פנים את היכל בית הכנסת, לאחר כמה דקות הוא שב ודפק על הבימה תוך כדי שהוא מכריז "מדשתי רבנן ולא מיחו משמע דניחא להו" ועזב את המקום בחרי אף. בביהכנ"ס נכח אז הגה"ח הנודע רבי הערשל לוריא זצ"ל אבי משפחת לוריא הנודעת, שנודע לשתקן גדול ולא הוציא מפיו מילה מיותרת, ואף כשהיה נצרך לדבר מה, היה מדבר במתינות ובלחש, כשמע את דבריו יצא אחריו החוצה עד לרחובה של עיר, שם השיגו גחן לאוזנו ולחש "ניחא להו, ניחא להו"...

כולם ישבו יחד מנער ועד

זקן באותו ביהמ"ד בישיבת 'אור תורה' על ציונו של רבי מאיר בעל הנס, ולמדו תורה בצוותא חדתא עם גאוני עולם כדוגמת הגאון רבי משה קליערס זצ"ל רבה של טבריא, בעמח"ס "טבור הארץ" והרה"ק רבי מאטיל סלאנים (קסטילניץ) זיע"א לימים מנהיגם של חסידי סלונים ועוד, ולא הבינו לאשורו את הצורך לגלות למקום תורה ירושלימה, ואף טענו שבכך יעזבו הצעירים את העיר.

אמנם תיכף עם שובם של התלמידים הראשונים לביתם לימי' בין הזמנים' ראו את צורתם והליכותיהם של בני הישיבה, שלחו אף אותם שהתנגדו לכך בתחילה את בניהם לישיבה"ק תחת שרביטו של הפדגוג האומן ה"ה כ"ק הרבי זצ"ל, ומאידך היה כלפיד אש של תורה ועבודה שהתמזגו יחדיו דבר שהטביע את חותמו העמוק על לבם של התלמידים, כמובן שהישיבה פתחה את דלתותיה גם לכל מי שחפץ ללמוד תורה מחוץ לחסידי סלונים, וכך בין התלמידים הראשונים ניתן למנות את הגאון רי"מ שכטר שליט"א, ולהבחל"ח כ"ק האדמו"ר רנ"צ מבאבוב זצ"ל, הגר"מ הלברשטאם זצ"ל חבר בד"ץ העדה"ח ועוד.

בד בבד צוה עלינו הרבי זצ"ל לעזור ולסייע לו בהקמת מכון 'אמונה ודעת' להו"ל של ספרי רבותה"ק זיע"א, בעבודת נמלים אסף וליקט מכתבי יד ומחברותיהם של זקני החסידים, [ספר 'בית אברהם' הוא מכתביו שלו עצמו שכתב את שיחותיו הק', והבית אברהם זיע"א בעצמו הגיה את גליונותיו], והכל בכדי לעשות שם ושארית לרבותה"ק ולמען ידע הדור הצעיר ויטעם מצוף נועם אמרותיהם הטהורות, וביום שהספרים היו מגיעים מבית הדפוס היה ממש יו"ט ללא שום גוזמא, והיה אווז את הספרים בהתרגשות גדולה וברטט וזיע עד שכל המשתתפים באירוע לא ישכחו את רישומו, ואכן בס"ד גדולה זכה והספרים נמצאים כמעט בכל בית מדרש ברחבי העולם היהודי, ושמועותיהם מתבדרין בבי מדרשות.

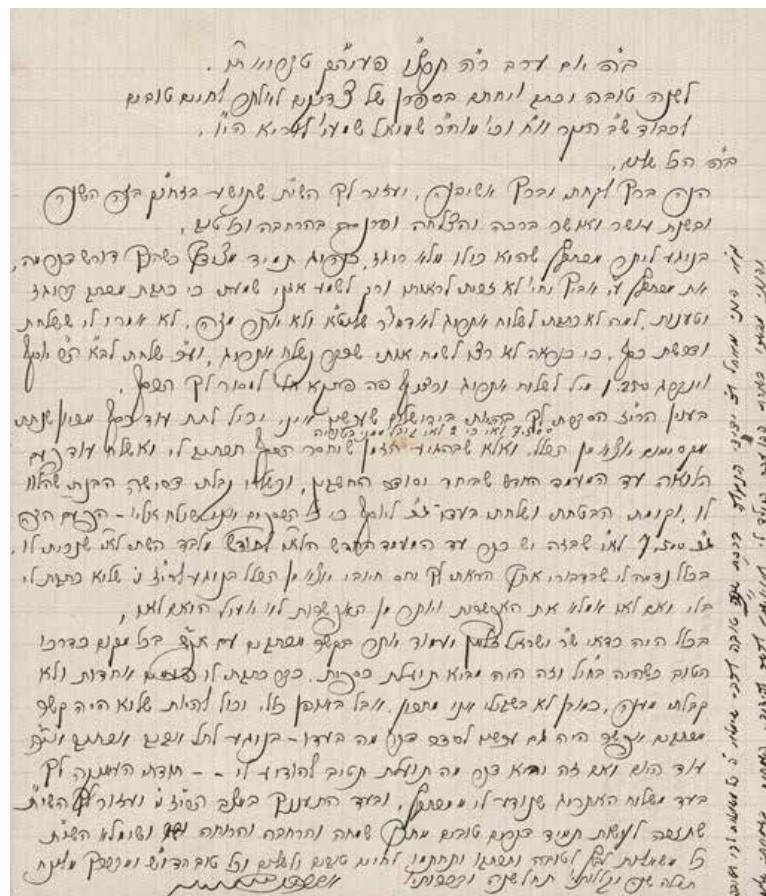
כיצד היתה האווירה בימי הבראשית בישיבה?

באותה תקופה הרבי זצ"ל חלה במחלת השחפת ואושפז למשך שנה תמימה בביה"ח 'הדסה', שמבנהו שכן בתקופה ההיא ברח' הנביאים, [בתקופה ההיא הרבה לבטא את רחשי לבו הק' ע"ג הכתב והרבה מהמכתבים שנכתבו בשנים ההם נדפסו בספר 'נתיבות שלום' שראה אור בשנים ההם], ומחדרו בבית החולים סמוך ונראה לישיבתו ההולכת ונבנית, ניווט

את כל הנהגת הישיבה כאב רחמימאי. זכורני שבתקופה ההיא חרדתי לשלומי ולמנוחתו וכשבאתי לבקר בבית החולים, שאלתיו אם לא מפריע לו רעש הלמות הדחפורים והקידוחים שאז חפרו את יסודות הישיבה"ק. נענה לי הרבי זצ"ל במתק שפתיו דאס איז די בעסטע 'מוזיק' פאר מיר, [זו המוזיקה הכי עריכה לאזניי], בראותו את דאגתי לשלומי ובריאותי מינה אותי לאחראי על המשמרות בבית"ח. ביישיבת 'בית אברהם סלונים' יש עד היום תופעה מעניינת שבסעודות השבת לא מדברים מילה, ולמעט זמירות ושיירי שבת יושבים בדומיה מוחלטת, תופעה זו היא פרי רעיונו של הרבי זצ"ל אשר לא היה מסוגל להבין כיצד בחורים יושבים בסעודות השבת ומשוחחים בדברי חול, ולשם כך כינס אותנו קבוצה מתלמידיו הקרובים ותיאר באזנינו כיצד הוא רוצה שתראה סעודת שבת ביישיבה"ק, בכובד ראש מוחלט וללא שום שיחת חולין ואפי' לא ווארטים על הפרשה וכדו', משום שמחמת כך יגררו לדבר דברי חול ושאר מרעין בישין.

וכך צוה עלינו שנשאר בשבת הקרובה רק אנחנו קבוצה זו ביישיבה, ונאכל בשב"ק כפי אשר ציונו, וכך הווה ישבנו בסעודות כפי הוראותיו והנחיותיו, וכמובן שאף אחד לא דיבר מאומה, וכך מידי שבת הוסיף עוד שני בחורים בבחינת 'קמא קמא בטייל'... עד שלבסוף כבר ישבו כל תלמידי הישיבה בכובד ראש כיאה וכיאות לשב"ק, ועד היום אין פורץ גדר לזה. כזו היתה מומחיותו של הרבי זצ"ל להניח גדרים וסייגים בצורה מחוכמת שכזאת.

זכורני שפעם אחת לקח אותנו קבוצה מתלמידי הקרובים לשדה ושם דיבר איתנו דברים הנוגעים לרומי של עולם, וצורת הישיבה ודרכי קניין תורה, ואדהכי והכי הלילה ירד, ואנו המשכנו מוקסמים ללכת אחריו

ולהאזין לדבריו הנשגבים, עד שהגענו ממש סמוך לגבול הירדני, [כשהיום גן הסנהדרין בשכונת סנהדריה], ושם לפתע האירה עלינו אלומת אור מפנסו של חייל ירדני שדרש בתוקף להבין מה אנחנו עושים בשעה כזאת ע"י הגבול והיינו נראים לו קבוצה מחתרית שכזו, וכמובן שאנחנו התלמידים נתקפנו בפחד גדול, ורק כפסע היה בינינו לבין אסון רח"ל, אבל הרבי זצ"ל המפורסם ביישוב הדעת שלו בנועם ומתק שפתיו הסביר לו שכל רצוננו להתעלות ולעבוד את בוראנו, ולשם כך התכנסנו ביחד ואנחנו מחזקים אחד את השני, ולמרבית הפלא החייל הערל הבין היטב את הדברים והסתלק כלעומת שבא.

במה התייחדה אצלכם דמותו

ומעניין.

תיכף עם שובו של הרבי זצ"ל לביתו הבחין בדבר, וקרא את שתייהן לשיחה בחדרו, שם הבהיר להם במתק לשונו שיש עולם ה'בנין' ויש עולם ה'חורבן', ועל כל יהודי מוטלת החובה לפני שעושה מעשה כלשהוא לשקול בפלס את מעשהו שוב ושוב ולבחון לאיזה עולם זה שייך. כפי שמעידה בתי שתחי', מאותה שיחה ועד היום אינה מסוגלת לגעת בדבר ששייך לאדם אחר.

הרבי זצ"ל היה תמיד מביא מה ששמע ממרן הגר"א קוטלר זצ"ל בנאום באסיפה לקראת הבחירות, שהביא בשם חז"ל שישנם שלושה ימי הדין לאדם א' ביוה"כ הב' ביום פטירתו, והג' בזמן ביאת משיח ותחיית המתים, והקשה הגר"א קוטלר זצ"ל הרי אחרי שהאדם נפטר לא שייך עוד בחירה ולעשות מצוות ומעש"ט, וא"כ על מה שייך לדנו. וביאר רבי אהרן זצ"ל בנאומי שיש מצוות עם השפעה לדורות, וכמו שרש"י זיע"א כתב פירושו על הש"ס לפני כאלף שנים ועד היום צורכי מרבץ עמלים בדבריו על כל תג ואות, והרי חשבון זכויותיו גדל והולך בכל רגע, וכן בכל דבר שבונים ומקיימים בעוה"ז ויש לו השפעה לדורות, וע"ז יהיה יום הדין השלישי על כל הזכויות שהצטרפו ממעשיו לעת"ל.

ובאמת הרבי זצ"ל חי את הדברים האלו כל ימיו, וראה בזה את שליחותו בהאי עלמא, לבנות ולהקים מקום תורה וחסידות ואברכים ובחורים בני עלייה מופלגים אשר יהגו בתורה ובחסידות בעמל רב וביגיעה עצומה. אכן, זכה הרבי זצ"ל ועוד בחייו ראה דור של ת"ח בני עלייה מופלגים, הלומדים תורה בקדושה וטהרה כשאיפתו הטהורה, ולמרות שהוא זיע"א לא נמצא עמנו אבל רוחו הק' ויסודות חינוכו והשפעתו עדיין קיימים בכל התוקף והעוצמה כפי אשר נטעם והנחילים לדורות, וכפי אשר רואים את השפעתם הגדולה של ספריו הק' 'נתיבות שלום', אף בעולם כולו ולא דווקא לחסידי סלונים.

זוכים אנו ורואים את דרכו הבורה והקדושה ממשיכה ביתר שאת וביתר עוז ע"י בנו ממשיך דרכו ה"ה כ"ק אדמו"ר שליט"א מסלונים, אשר עומד בתוקף על המשמר שלא לשנות בשום תג ואות מדרך המסורה מדור דור, ופעמים עמד יחידי עד שירדו לסוף דעתו הקדושה, שכל מטרת השלטון הוא לקעקע חומת הדת ע"י נסיונות גיוס ומסוללים כאלו או אחרים בצורה של 'הבה נתחכמה לו' ללא הצלחה בעז"ה, כיון שרוה"ק אומרת 'כן ירבה'.

מכתבי הדרכה נדירים מכ"ק האדמו"ר הנתיבות שלום מסלונים זצ"ל

מכתבים נדירים, הכוללים דברי הדרכה, שנכתבו לפני כשבעים ושבע שנה, מופיעים בזאת בפרסום ראשון. המכתבים מגנזיו של הרב משה פישר הי"ו ובאדיבותו

פרסום
ראשון

מתאים להתעלה, ואז תבוא אל המנוחה, אם כן הוא, אם לא. בכל אופן הכנה רבה בעי, ומי שטרח בע"ש יאכל בשבת, אבל מה יעשה...

ושמעתי פעם בשם א' מגדולי החסידים שלנו שדיה אומר שקודם כל מצוה הוא לומד גפ"ת, כי אינו יודע הכנה אחרת. ומרן ז"ל אומר 'גמרא הוא לשון גמריה', ששורף כל מיני לבדוק. הזמן והמקום מתאים ללמוד הרבה, לא תחפש אחר טרדות שבקל תמצא קודם חתונה ותשאיר הכל לשבועות אחרונות - ובנידון זה אם תאמר לי טול קורה, אולי ג"כ יהיה צדק.

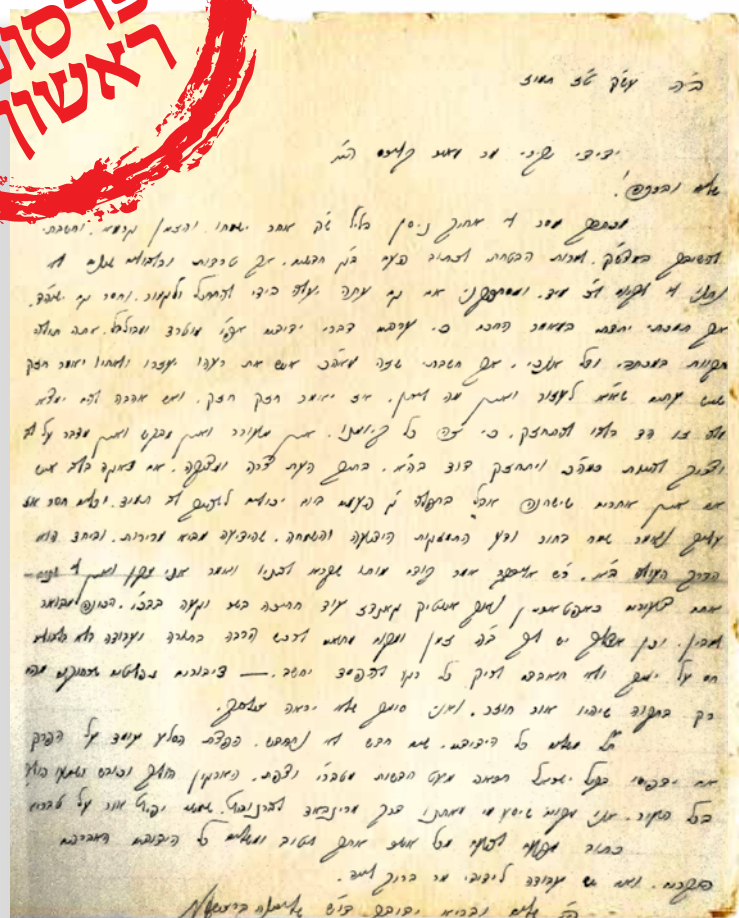
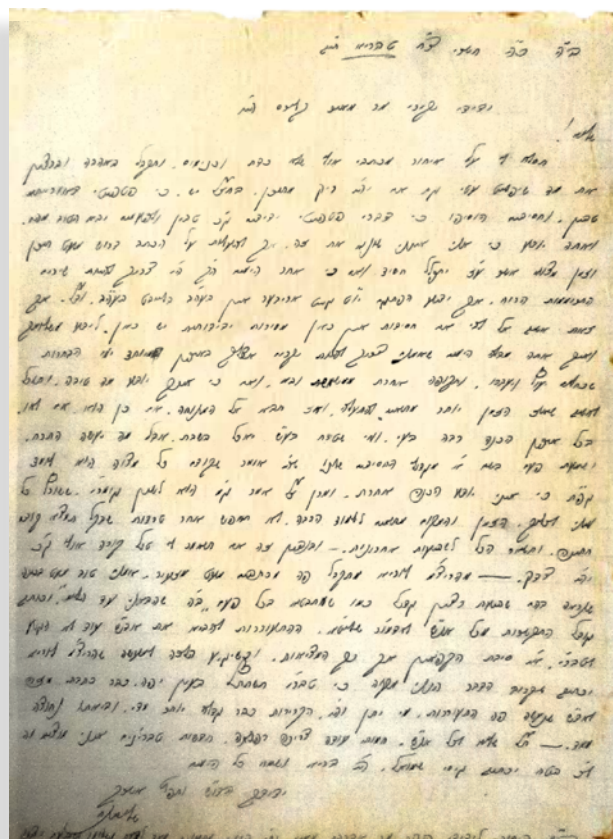
--- ת"ל שלום לכל אנ"ש, חמותי צריכה עוד רפואה. חדשות טבריינים אני מוצא מה לכ'. בטח יכתוב גיסי שמואל. היה בריא ושמח כל הימים.

ידידך הדו"ש וחפץ אשרך שלום נח פ"ש (-פרישת שלו') ביחוד לידידי היקר מר אברהם מאיר יחי', הנני מתעניין מאוד לדעת משלומו ושביעת רצונו

ב"ה כ"ה תשרי צ"ח טבריא תו"ב ידידי יקירי מר מאיר קלירס הי"ו שלום!

תסלח לי על איחור מכתבי אולי שלא כדת וכנימוס, ותקבל באהבה וברצון את מה שיפלוט עטי, גם אם יהי ריק מתוכן. בחז"ל יש כי פטפוטי דאורייתא טבין, וחסידיים הוסיפו כי דברי פטפוטי ידידים גם כן טבין ולפעמים יבוא הטוב מהם. ואתה יודע כי אני אינני... את זה, אך להעלות על הכתב דרוש מעט תוכן וזמן מצוה אשר ע"י יתפלל חסיד.

ואם כי אחר הימים הק' הי' צריך להיות שירים התרוממות הרוח, אך ידוע הפתגם 'יו"ט גייט אריבער, אין בעה"ב בלייבט בעה"ב', וד"ל. אך זאת אשיב אל ליבי, אם חסידות אין כאן, מסירות ידידותית יש כאן, לידע משלומך ואיך אתה מבלה הימים, שאמנם צריך להיות יקרים אצלך באופן מיוחד ימי הבחירות שכחלום יעוף ויעברו, ותקופה אחרת ממשמשת ובאה, ואם כי אינך יודע מה טיבה, ותוכל לחשוב שאז הזמן יותר

והשמחה, שהידיעה מביא מרירות וביחד הוא הדרך העולם ב"א. ר"ש... אמר קודם מותו שקרא לבניו ואמר 'אני זקן ואין לי שינים, אתם צעירים כאפט אריין נאך א שטיק גאנדז, עוד חתיכה בשר', וגעה בבכיה, הכוונה מבורא למבין. וכן אצלך יש לך ב"ה זמן ומקום מתאים לרכוש הרבה בתורה ועבודה בלא בלבולים, חוס על ימך ולא תאבדם לריק, כל רגע להפסד ייחשב. דיבורים נפליטים שרחוקים מהם, רק בתקווה שיהיו אור חזון, ואני סומך שלא יראה זולתך.

ת"ל משלום כל הידידים, שום דבר לא נתחדש. הפצת הסלע עומד על הפרק, אם דיפסו בקול ישראל תראה מעט חדשות מטבר' וצפת. הארגון הולך וכובש ושמעו הולך בכל העיר, אנו מקווים שישע מי מאתנו דרך מרינבאד לברנוביץ, שמשם יפיץ אור על טבריא.

כתוב מפעם לפעם מכל אשר אתך לטוב, ומשלום כל הידידים האברכים היקרים, ואם יש עבודה לידידי מר ברוך לייב.

הי' שלום ובריא, ידידך דו"ש

שלום נח ברובסקי

ב"ה עש"ק ט"ז תמוז ידידי יקירי מר מאיר קלירס הי"ו שלום וברכה!

מכתבך מסר לי אחיך ניסן לביל ש"ק אחר ישמחו, והזמן גרמא, וחשבתי להשיבך במוצש"ק, למרות הבטחתי לכתוב פעם בג' חדשים, אך טרדות ובלבולים שונים לא נתנו לי מקום לכ' מיד, ומסתפקני אם גם עתה יעלה בידי להתחיל ולגמור, וחסר גם ישוב הדעת, אך תמכתי יתדתי במאמר החכם כי 'עריבים דברי ידידים אפילו מוטרד ומבולבל', אתה תולה תקוות במכתבי ודל אנכי, אך חשבתי שזה מאה"כ 'איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק', שיש עתים שאי אפשר לעזור ואין מה ליתן, אז יאמר חזק חזק, ואם אהבה להם תמצא מילה זו הד בלבו להתחזק, כי זה כל קיומינו. אין מעורר ואין מבקש ואין מדבר על לב וצריך להיות כמה"כ 'יתחזק דוד בה"א', בתוך העת צרה ומצוקה, אם דאגה בלב איש, אם אין אחרים שישחנה אבל בתפילה ג' פעמים ביום יכולים לשפוך לב תמיד, וכלום חסר אז.

עליך נאמר 'שמח בחור' ודע התמזגות הידיעה